

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: +370 5 273 5673, +370 706 80 501,

el. p. kam@kam.lt, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 188602751.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-

Nr. 12-01-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (toliau – Krašto apsaugos ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo išsiskyrimui bepiločius orlaivius, antidronus, optinius stebėjimo įrenginius ir lazerinius taikinio žymeklius (taikinio detektorius) (angl. *laser target designators*)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnio 5 dalies nuostatomis, užtikrinti esminių (gyvybinių) valstybės saugumo interesų apsaugą priimančią sprendimą, kad egzistuoja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės, todėl Gynybos resursų agentūrai prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – perkančioji organizacija) atliekant bepiločių orlaivių, antidronų, optinių stebėjimo įrenginių ir lazerinių taikinio žymeklių (taikinio detektorių) (angl. *laser target designators*) (toliau – karinė įranga) pirkimus iš Lietuvos Respublikoje esančių šios karinės įrangos gamintojų yra būtina netaikyti Įstatymo nuostatų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. kovo 14 d. rezoliucijos Nr. XIV-2491 „Dėl visapusės paramos Ukrainos pergalei pasiekti“ konstatuojamoje dalyje išreikštas raginimas Europos Sąjungos valstybėms narėms kuo greičiau didinti gynybos sektoriaus gamybos pajėgumus, kad būtų remiama Ukrainos pergalės strategija ir stiprinami Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (toliau – NATO) pajėgumai atgrasant Rusiją.

Nutarimo projektu siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos esminį nacionalinio saugumo interesą – apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, todėl privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią. Esminiai (gyvybiniai) Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai, kuriuos siekiama apsaugoti atliekant šiuos karinės įrangos pirkimus, yra apibrėžti Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, (toliau – Nacionalinio saugumo strategija) 11 punkte, detalizuojami 31 ir 32 punktuose, 50.2 papunktyje.

Nacionalinio saugumo strategijos 11 punkte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai yra valstybės suverenumas, teritorijos vientisumas, taika ir saugi aplinka valstybės raidai, o tai galima apsaugoti užtikrinant kariuomenės gynybinius pajėgumus ir patikimą aprūpinimą. Nacionalinės saugumo strategijos 31 punkte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos geopolitinė situacija reikalauja, kad valstybės gynybai būtų pasirengusios ne tik

nacionalinės ir NATO valstybių sąjungininkių pajėgos, bet ir privatus sektorius ir piliečiai. Nacionalinio saugumo strategijos 32.8 papunktis nurodo, kad reikia plėtoti logistikos pajėgumus, užtikrinti tiekimo grandinių saugumą bei atsparumą, o 32.9 papunktis nurodo uždavinį stiprinti civilinio ir karinio sektoriaus bendradarbiavimą karinių inovacijų srityje. Nacionalinės saugumo strategijos 50.2 papunktis nurodo Europos kaimynystės saugumo stiprinimo uždavinį – plėtojant Europos Sąjungos Rytų partnerystės politiką, tęsti aktyvų bendradarbiavimą su Ukraina, Sakartvelu ir Moldovos Respublika dvišaliu pagrindu Lietuvos Respublikai ir šioms valstybėms svarbiose srityse. Atsižvelgiant į Nacionalinio saugumo strategijoje nustatytus Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo prioritetus ir į Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento paskelbtą 2024 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimą, Ukrainos Respublikos saugumo interesus gali būti laikomas esminiu Lietuvos valstybės saugumo interesu.

Nurodytos karinės įrangos pirkimais siekiamas tikslas – aprūpinti tiek Ukrainos, tiek Lietuvos kariuomenes Lietuvoje pagaminta ar galutinai surinkta karine įranga, kartu skatinant Lietuvos gamintojus vystyti techninius pajėgumus tokiu būdu, kad būtų pasiektas Valstybės gynimo tarybos 2024 m. kovo 25 d. nutarime išdėstytas tikslas – iki 2027 m. Lietuvos kariuomenėje pasiekti operacinį bepiločių orlaivių pajėgumą. Papildomai paminėtina, kad Europos Komisijos ir vyriausiojo įgaliojimo paskelbtame 2023 m. birželio 20 d. bendrame komunikate Nr. JOIN/2023/20 „Europos ekonominio saugumo strategija“ taip pat yra akcentuojama saugių ir patikimų tiekimo grandinių svarba, taip pat nurodoma, kad Europos Komisija ir valstybės narės turi analizuoti ir kurti naujas, atsparias ir patikimas tiekimo grandines, ypatingą dėmesį skirdamos svarbiausių prekių tiekimui, o apsirūpinimas itin veiksmingomis karinės paskirties priemonėmis neabejotinai patenka į tokių prekių kategoriją.

Vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, sprendimą, ar egzistuoja SESV 346 (ex 296) straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės ir yra būtina netaikyti šio Įstatymo nuostatų bei kokią karinę įrangą būtina įsigyti siekiant apsaugoti esminius valstybės saugumo interesus, priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įvertinusi Krašto apsaugos ministerijos pagrindimą.

Krašto apsaugos ministerijos vertinimu, toliau nurodytos išskirtinės aplinkybės pagrindžia SESV 346 (ex 296) straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos išimties taikymą nagrinėjamu atveju.

Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-794 „Dėl Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatų ir struktūros tvirtinimo“, 7 punkte nustatyta, kad Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos paskirtis – valstybės gynybai reikalingos ginkluotės ir kitų prekių įsigijimas ir valdymas.

Perkančioji organizacija, įgyvendindama šią savo paskirtį bei skatindama karinės įrangos gamybą Lietuvos teritorijoje, siekia įsigyti nurodytos karinės įrangos vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalies išimtimi, nes pirkimą atliekant Įstatyme nustatyta tvarka nebūtų įmanoma sukurti ir skatinti karinės įrangos kūrimo, gamybos, tiekimo, priežiūros, palaikymo, remonto, atsarginių dalių tiekimo pajėgumų Lietuvos valstybės teritorijoje bei sukurti sąlygų nuolat ir laiku aprūpinti tiek Ukrainos, tiek Lietuvos kariuomenes karine įranga, t. y. taikyti priemonių, siekiant užtikrinti esminius (gyvybinius) Lietuvos valstybės nacionalinio saugumo interesus.

Karinės įrangos pajėgumų kūrimas būtent Lietuvos teritorijoje yra būtinas, nes tai leidžia užtikrinti trumpas ir patikimas tiekimo grandines, kad net ir krizės ar karo, nepaprastosios padėties atveju naujos nurodytos karinės įrangos gamybos bei panaudotos karinės įrangos remonto vietos nebūtų nutolusios nuo jų naudojimo vietos Lietuvoje. Be to, jei nurodyta karinė įranga būtų gaminama Lietuvos teritorijoje, tai sumažintų ir Lietuvos kariuomenės priklausomumą nuo išorinių veiksmų,

taip pat sudarytų sąlygas užtikrinti produkcijos gamybos kontrolę ir tiekimą per trumpiausią galimą laiką be tų trukdžių, kurių galėtų kilti įrangą perkant iš užsienio valstybėse veikiančių ūkio subjektų. Dėl šių priežasčių net ir krizės, nepaprastosios padėties, karo atveju būtų galima užtikrinti esminius valstybės saugumo interesus – užtikrinti Lietuvos kariuomenės gynybinius pajėgumus, valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą bei demokratinę santvarką.

Remiantis 2006 m. liepos 12 d. Europos Komisijos aiškinamuoju komunikatu dėl SESV 296 straipsnio taikymo viešiesiems pirkimams gynybos srityje Nr. KOM (2006)779, valstybės narės yra atsakingos už savo saugumo interesų nustatymą ir apsaugą, taigi, SESV 346 (ex 296) straipsnyje numatyta išimtinė teisė ir nuo Europos Sąjungos teisės leidžianti nukrypti nuostata gali būti taikoma, kai Europos Sąjungos teisės normų laikymasis gali pakenkti valstybės gyvybiniam saugumo interesams. Taip pat Europos Komisija, kaip ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas byloje Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/2016), yra pažymėjusi, kad ši išimtis gali būti aiškinama tik siaurai, nuodugniai įvertinus, ar pirkimas atitinka visas SESV 346 straipsnio taikymo sąlygas. Valstybė narė, norėdama remtis SESV 346 straipsniu, turi pateikti įrodymus, kad minėtos išimties taikymas neperžengia straipsnio taikymo ribų, ir įrodyti, kad išimties taikymas yra būtinas jos gyvybiniam interesams apsaugoti. Europos Komisijos teigimu, perkančiosios organizacijos turi įvertinti:

1. gyvybinį saugumo interesą, kurį siekiama apsaugoti;
2. ryšį tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo;
3. priežastis, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos nurodytus kriterijus, aptariamas perkančiosios organizacijos nurodytos karinės įrangos įsigijimas visiškai atitinka SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygas.

1. Gyvybinis saugumo interesas, kurį siekiama apsaugoti

Šios išimties taikymu yra siekiama apsaugoti esminį Lietuvos valstybės gyvybinį saugumo interesą – valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, o tam privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 patvirtintoje Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (toliau – Vyriausybės programa) numatyta išplėsti karinę paramą Ukrainai, siekiant, kad ji sudarytų ne mažiau nei 0,25 proc. nuo šalies bendro vidaus produkto (Vyriausybės programos 329 punktas), išskirtinį prioritetą teikiant nacionalinės gynybos pramonės ir technologijų plėtrai ir gynybos pramonės ekosistemos suformavimui rytinėje ir šiaurinėje NATO ir Europos Sąjungos erdvėje (Vyriausybės programos 325 punktas). Ypatingas dėmesys Vyriausybės programoje skiriamas Ukrainai, nurodant, kad Lietuva ir toliau remis Ukrainos suverenitetą ir teritorinį vientisumą, apibrėžiamą tarptautinių mastu pripažintų sienų, bei aktyviai dirbs su sąjungininkais, teikdama gerai koordinuotą politinę, finansinę, karinę, humanitarinę ir diplomatinę paramą Ukrainai, kad ji galėtų kuo greičiau pasiekti pergalę (Vyriausybės programos 331 punktas).

Siekiant užtikrinti šį interesą, reikia sukurti nurodytos įvairios karinės įrangos kūrimo, gamybos, tiekimo, priežiūros, palaikymo, remonto, atsarginių dalių tiekimo pajėgumus Lietuvos Respublikoje. Ši priemonė, padedanti užtikrinti esminio (gyvybinio) Lietuvos valstybės saugumo intereso apsaugą, leistų saugoti Ukrainos gyvybinį saugumo interesą – užtikrinant nuolatinį karinės įrangos tiekimą Ukrainos kariuomenei, didinti Ukrainos gynybinę galią, kuri yra būtina Lietuvos

valstybės suverenitetui, teritoriniam vientisumui ir demokratinei santvarkai apsaugoti nuo priešiško užsienio valstybių.

Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje (Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/2016) pateiktus išaiškinimus, kiekviena valstybė narė yra išimtinai atsakinga už savo nacionalinį saugumą ir tik jai palikta teisė apibrėžti, ką ji laikys esminiais saugumo interesais, kurie nebūtinai turi būti vienodi Europos mastu ir gali skirtis dėl, pavyzdžiui, geografinių ar istorinių priežasčių. Būtent valstybėms narėms suteikta laisvė savo nuožiūra spręsti, kaip apsaugoti savo esminius saugumo interesus. Pačios valstybės narės turi apibrėžti savo gyvybinius interesus ir nustatyti pareigą juos saugoti.

Rusijos pradėtas neteisėtas ir neišprovokuotas karas prieš Ukrainą kelia tiesioginę grėsmę regionui ir Lietuvos saugumui ir skatina ypatingai stiprinti valstybės gynybinius pajėgumus. Labiau nei bet kada iki šiol akivaizdu, kad Rusija ir jos apsisprendimas naudoti karinę jėgą yra didžiausia grėsmė ir Lietuvos nacionaliniam saugumui. Esamoje geopolitinėje situacijoje Rusija dėl išaugusio agresyvaus veikimo prieš Europos saugumo sistemą yra pagrindinis grėsmės šaltinis Baltijos valstybėms.

Išigijamos nurodytos karinės įrangos technologijos iš esmės pakeitė karo veiksmų strategiją, taktiką ir yra veiksminga tiek vykdant žvalgybą, tiek naikinant priešininką. Karas Ukrainoje parodė, kad nurodyta karinė įranga užima labai svarbią vietą konvencinėje karyboje ir yra plačiai taikoma: atlieka smūgius prieš strateginiams objektams ir tarnauja valdant padalinio mūšio veiksmus realiu laiku. Bepiločiai orlaiviai, kita karinė įranga tapo integralia kariavimo priemonių dalimi, todėl, norint neatsilikti nuo naujausių ir efektyvių karinių technologijų ir nepasmerkti savęs pralaimėti technologiškai stipresniam priešui, reikia plėtoti šios srities pajėgumą. Modernėjant karinėms technologijoms, atsirado poreikis tobulinti ir pačius įrenginius, kad jie atitiktų naujausias karybos tendencijas. Ukrainos pavyzdys parodė, kad, prasidėjus karui, svarbu užtikrinti patikimą ir nenutrūkstamą karinės įrangos tiekimo grandinę.

Sukūrus patikimą Lietuvos Respublikos teritorijoje esantį nurodytos karinės įrangos gamybos, priežiūros, palaikymo bei remonto, atsarginių dalių tiekimo pajėgumą, galima būtų nuolat ir be trikdžių tiekti įrangą Lietuvos kariuomenei net ir krizės atveju, tą patį išvystytą techninį pajėgumą galima būtų patikimai naudoti ir Ukrainos kariuomenei kare su Rusijos Federacija.

Krašto apsaugos ministerijos teikiama parama ne tik padeda Ukrainos kariuomenei, bet tarnauja ir esminiams Lietuvos saugumo interesams, siekiant sumažinti Rusijos karinę grėsmę Lietuvai. Papildomai pažymėtina ir tai, kad, kuriant ir skatinant karinės įrangos gamybos pramonę Lietuvoje ir esant galimybei šią karinę įrangą išbandyti Ukrainoje realiomis karo sąlygomis, Lietuvos gynybos pramonės įmonės įgytą išskirtinę galimybę nuolat gauti informaciją apie realų karinės įrangos veikimą, jų trūkumus ir operatyviai tobulinti karinę įrangą, o tai sudarytų unikalias sąlygas Lietuvoje kurti itin kokybišką ir naujausias karo technologijas ir tendencijas atitinkančią karinę įrangą, atitinkamai didintų ne tik Lietuvos Respublikos, bet ir visos Europos Sąjungos rytinės sienos saugumą, veiktų kaip atgrasantis veiksnys priešiškomis valstybėms kėsintis į Europos Sąjungos valstybes.

Be kita ko, Lietuvos karinė parama Ukrainos kariuomenei taip pat yra itin vertinama mūsų svarbiausių sąjungininkų – Jungtinių Amerikos Valstijų, Vokietijos bei Jungtinės Karalystės. Lietuva dalyvauja Jungtinių Amerikos Valstijų vadovaujamoje Ukrainos rėmėjų koalicijoje (Ramšteino formatas), kuriai priklauso per 50 šalių, o šalys, priklausančios šiai koalicijai, teikia ir įsipareigojo teikti karinę paramą Ukrainos kariuomenei tol, kol reikės.

2. Ryšys tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo

Ukrainos pergalės strategijos rėmimo ir NATO pajėgumų atgrasant Rusiją stiprinimo, didinant gynybos sektoriaus gamybos pajėgumus, uždaviniai reikalauja kurti karinės įrangos pajėgumus Lietuvos teritorijoje, o perkančiosios organizacijos ketinama įsigyti nurodyta karinė įranga visiškai atitinka Ukrainos kariuomenės tokiai įrangai keliamus techninius reikalavimus. Lietuvoje pagamintos ar galutinai iš komponentų surinktos karinės įrangos įsigijimas skatins tolesnę šios karinės įrangos gamybą, trumpos tiekimo grandinės leis užtikrinti, kad tiekimas būtų nepertraukiamas, patikimas ir efektyvus net ir karo ar nepaprastosios padėties Lietuvos Respublikos teritorijoje atveju. Perkančioji organizacija, rengdamasi pirkimui, įvertins Lietuvoje veikiančias įmones, gebančias gaminti ar iš komponentų surinkti tiek Ukrainos, tiek Lietuvos kariuomenių poreikius atitinkančią karinę įrangą, ir pakvies jas teikti pasiūlymus. Taigi, siekiant skatinti karinės įrangos gamybą Lietuvoje ir tokiu būdu vystant technologijų strateginę autonomiją, yra privaloma pirkti tik Lietuvos teritorijoje esančių įmonių gaminamą ar surenkamą karinę įrangą. Lietuvos teritorijoje veikianči įmonė mažintų Lietuvos Respublikos priklausomumą nuo išorinių veiksnių, taip pat sudarytų sąlygas užtikrinti produkcijos gamybos kontrolę ir tiekimą per trumpiausią galimą laiką be tų trukdžių, kurių galėtų kilti įrangą perkant iš užsienio valstybėse veikiančių ūkio subjektų. Be to, skiriant perkamą karinę įrangą Ukrainos kariuomenei remti bus galima užtikrinti nuolatinis ir didesnius užsakymus, dar labiau skatinančius karinės įrangos pajėgumų vystymą.

Dėl valstybės poreikio turėti autonomišką, atsparią, nenutrūkstamą ir patikimą karinės įrangos gamybos ir tiekimo grandinę krizės, nepaprastosios padėties, karo atveju šiuo atveju Lietuvos Respublikos esminiai (gyvybiniai) nacionalinio saugumo interesai negali būti taip pat veiksmingai apsaugoti mažiau laisvą prekybą vidaus rinkoje ribojančiomis priemonėmis.

Taigi, vienintelis būdas tinkamai užtikrinti ir apsaugoti valstybės gyvybinius nacionalinio saugumo interesus yra taikyti Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytą išimtį, perkant karinės paskirties prekes tiesiogiai iš Lietuvos Respublikos teritorijoje karinę įrangą gaminančių ar surenkančių ūkio subjektų toliau nurodytu būdu:

2.1. Dėl bepiločių orlaivių pirkimo

Bepiločiai orlaiviai (įvairių rūšių) už sumą iki 19 mln. Eur (Ukrainos kariuomenei skirti FPV (angl. *first person view*) – iki 6 mln., žvalgybiniai – iki 11 mln. Eur, Lietuvos kariuomenei – iki 2 mln. Eur) būtų perkami iš Lietuvos įmonių, gaminančių arba galutinai surenkančių bepiločius orlaivius Lietuvoje. Lietuvos įmonėms būtų keliami pagrindiniai reikalavimai – kad bepiločių orlaivių valdymo programinė įranga būtų suprogramuota (adaptuota) Lietuvoje, o bepiločių orlaivių surinktiems duomenims kaupti ir perduoti reikalinga debesijos paslaugų infrastruktūra būtų tik NATO ir (ar) Europos Sąjungos valstybėse narėse. Tokiu būdu perkami bepiločiai orlaiviai ir jų renkama informacija būtų apsaugoti nuo kibernetinių incidentų ir saugūs naudoti. Perkančioji organizacija sieks, kad pagrindiniai ketinamų įsigyti bepiločių orlaivių komponentai nebūtų gaminami valstybėse ar teritorijose, nurodytose Valstybių ar teritorijų, kurių tiekėjai, jų subtiektėjai, ūkio subjektai, kurių pajėgumais yra remiamasi, gamintojai, techninės ar programinės įrangos priežiūrą ir palaikymą vykdančys asmenys ar juos kontroliuojantys asmenys nelaikomi patikimais, sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 92 straipsnio 13, 14 ir 15 dalių nuostatų įgyvendinimo“, taip pat kad įmonės galėtų per nustatytą trumpą laiką pateikti nustatytą bepiločių orlaivių kieki.

Perkančioji organizacija, identifikavusi potencialius karinės įrangos gamintojus Lietuvoje, galinčius pagaminti ar surinkti ir parduoti bepiločius orlaivius bei tinkamai įvykdyti sutartinius

įsipareigojimus, juos pakvies dalyvauti derybose. Šiais bepiločių orlaivių pirkimais siekiama, kad Lietuvos įmonės pradėtų kurti arba vystyti strateginę technologijų autonomiją ir stiprintų savo pajėgumus. Pažymėtina ir tai, kad vykdant pirkimus gali būti pasirinkta ne po vieną, o po kelis kiekvieno įsigijamo bepiločių orlaivių tipo gamintojus, taip siekiant kuo labiau skatinti bepiločius orlaivius gaminančias ar surenkančias Lietuvos gamybos įmones.

2.2. Dėl antidronų pirkimo

Antidronų (*Sky Wiper-OMNI MAX*; *Sky Wiper-MOTO*; *Sky Wiper-DUO* ir *Sky Wiper - EDM4S*) būtų įsigijama už sumą iki 12 mln. Eur iš UAB „NT Service“.

Antidroninių sistemų poveikis šiuolaikiniame kare yra labai svarbus. Šios sistemos yra sukurtos siekiant apsisaugoti nuo nepageidaujamų bepiločių orlaivių ir jų galimų grėsmių. Antidronų sistemos Ukrainoje yra naudojamos labai efektyviai, padėdamos apsisaugoti nuo priešų bepiločių orlaivių ir jų galimų grėsmių. Pagrindinis šių sistemų panaudojimas yra žvalgyba ir kovos veiksmų planavimas, t. y. antidronų sistemos padeda identifikuoti ir numatyti priešų dronų judėjimą, leisdamos suplanuoti efektyvesnius kovos veiksmus. Kitas šios įrangos galimas panaudojimas yra objekto apsauga, t. y. sistemos naudojamos apsaugoti strateginius objektus, oro uostus ir kitus svarbius strateginius infrastruktūros elementus. Taip pat reikšminga funkcija yra ir integracija su kitomis technologijomis, kai antidronų sistemos yra efektyviai integruojamos kartu su kitomis karinėmis technologijomis, tokiomis kaip artilerija / minosvaidžiai, taip padidindamos bendrą kovos pajėgumą. Esant tiesioginiam bendradarbiavimui tarp Lietuvos ir Ukrainos institucijų, Ukrainos ginkluotųjų pajėgų generalinis štabas informavo Krašto apsaugos ministeriją, kad šiuo metu Ukrainai ypač reikalingos būtent UAB „NT Service“ gaminamos modernios elektroninės kovos priemonės (*Sky Wiper-OMNI MAX*; *Sky Wiper-MOTO*; *Sky Wiper-DUO* ir *Sky Wiper - EDM4S*), kurios buvo Ukrainos kariuomenei tiekiamos anksčiau ir sėkmingai panaudotos karo lauke bei visiškai atitinka Ukrainos kariuomenės poreikį.

2.3. Dėl optinių stebėjimo įrenginių pirkimo

Optinių stebėjimo įrenginių (BPS-14; TWINS; HTR3-U) būtų įsigijama už sumą iki 9 mln. Eur iš UAB „Brolis semiconductors“.

Termovizinio stebėjimo ir taikymosi įrangos paskirtis – leisti per itin trumpą laiką aptikti priešų karių šilumos pėdsaką net ir visiškoje tamsoje, esant dūmų uždangai ar rūkui. Šis gebėjimas stebėti priešų personalo ir technikos šiluminį pėdsaką suteikia informacijos, kurios plika akimi pamatyti neįmanoma. Termoviziniai stebėjimo prietaisai užtikrina, kad Ukrainos ginkluotųjų pajėgų žvalgyba laiku pastebės priešų pajėgas ir sunaikins priešą.

Naktinio matymo monokuliarai ir binokuliarai yra būtini Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms, nes užtikrina Ukrainos ginkluotųjų pajėgų galimybę atlikti nakties meto karines operacijas, tai suteikia taktinį pranašumą prieš priešų pajėgas. Ir, priešingai, priešas turi taktinį pranašumą tuo atveju, jei Ukrainos ginkluotosios pajėgos neturi naktinio matymo prietaisų. Šitas pajėgumas leidžia rengti netikėtas kontratakas, efektyvina žvalgybos darbą ir ginkluotųjų pajėgų orientavimąsi nakties metu. Didesnio efektyvumo naktinio matymo binokuliarai užtikrina nepriekaištingą gebėjimą veikti nakties metu, gylio pojūtį, ženkliai pagerina priešų pajėgų aptikimą, atpažinimą ir navigaciją tamsiu paros metu.

Ukrainos kariuomenės atstovai informavo apie konkrečių optinių stebėjimo įrenginių (BPS-14 (naktinio matymo monokuliarai), TWINS (naktinio matymo binokuliarai), HTR3-U (termovizoriai)), skirtų Ukrainos kariuomenės gebėjimui kovoti tamsiuoju paros metu stiprinti, kartu suteikiant taktinį pranašumą prieš Rusijos karines pajėgas, poreikį. Būtent šią įrangą gamina

vienintelė patikima Lietuvos gamintoja UAB „Brolis semiconductors“, kuri yra aukštųjų technologijų įmonė, užsiimanti naujos kartos puslaidininkinių technologijų pritaikymu, kuriant ir gaminant optoelektronikos prietaisus ir sistemas.

2.4. Dėl lazerinių taikinio žymeklių (taikinio detektorių) (angl. laser target designators) pirkimo

Lazerinių taikinio žymeklių (taikinio detektorių) (angl. *laser target designators*) (4UKR-LTD01) būtų įsigyjama už 1,5 mln. Eur iš UAB „Aktyvus Photonics“.

Lazerinių taikinio žymeklių (taikinio detektorių) (angl. *laser target designators*) paskirtis – specialiu koduotu lazerio spinduliu pažymėti taikinį ir nukreipti į jį išmaniąją amuniciją, tokią kaip raketos „Brimstone“, „Copperhead“ ar 155 mm amuniciją „Vulcano“.

Ukrainos kariuomenės atstovai kreipėsi į Krašto apsaugos ministeriją, prašydami paremti jų kariuomenę konkrečiu UAB „Aktyvus Photonics“ gaminamu lazerinio taikinio žymeklio (taikinio detektoriaus) (angl. *laser target designator*) 4UKR-LTD01 modeliu, kuris sėkmingai išbandytas Ukrainoje vykdytuose koviniuose bandymuose. Būtent šis prašomas modelis atitinka griežtus NATO STANAG 3733 standarto keliamus kokybės reikalavimus, yra suderintas su NATO naudojama amunicija (turi lazerio kodo suderinamumą).

Apibendrinant pažymėtina, kad Valstybės gynimo tarybos 2022 m. lapkričio 28 d. nutarimo Nr. V-33 „Dėl karinės paramos Ukrainai“ 1 punktu yra priimtas sprendimas „tęsti karinės paramos Ukrainai teikimą pasitelkiant Lietuvos gynybos pramonės įmones, vykdant pirkimus skubos tvarka“, todėl Lietuvoje pagamintų tikslinės gynybos produktų įsigijimas skatins tolesnę šios karinės įrangos gamybą ir vystymą, atitinkamai trumpos tiekimo grandinės leis užtikrinti, kad tiekimas Lietuvos teritorijoje būtų patikimas, efektyvus ir nenutrūkstamas net ir karo ar nepaprastosios padėties atveju.

3. Priežastys, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos

Perkančioji organizacija, norėdama apsaugoti nurodytus esminius nacionalinio saugumo interesus bei įvykdyti Nacionalinio saugumo strategijoje bei Valstybės gynimo tarybos nurodytus uždavinius, negali pirkimo atlikti pagal Įstatymo nuostatas. Atlikus visų Įstatyme nurodytų pirkimo būdų analizę, matyti, kad, perkant bet kuriuo iš šiuo atveju galimų Įstatyme numatytų pirkimo būdų, būtų privaloma skelbti konkursą, kuriame dalyvautų daugelis tiekėjų, įskaitant ir tiekėjus iš kitų Europos Sąjungos ir NATO valstybių narių. Jokios supaprastintos procedūros, nurodytos Įstatymo 19 straipsnyje, arba išimtys, nurodytos Įstatymo 3 straipsnyje, negali būti pritaikytos, nes neatitinka Įstatyme išvardytų sąlygų. Jei tektų vadovautis Įstatymo nuostatomis, nesant sąlygų pritaikyti nė vienos iš Įstatymo 3 straipsnio išimčių ar Įstatymo 19 straipsnyje nurodytų supaprastintų procedūrų (pavyzdžiui, neskelbiamų derybų), perkančioji organizacija būtų priversta skelbti konkursą. Vykdamas konkursą, Įstatymas nenumato galimybės eliminuoti kitose Europos Sąjungos ir NATO valstybėse narėse veikiančių gamintojų, todėl pagal šiame pagrindime nurodytus motyvus nustačius ribojimą teikti pasiūlymą tiekėjams ar gamintojams iš užsienio būtų pažeidžiami Įstatymo 6 straipsnyje numatyti lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principai, o tokios pirkimo sąlygos neteisėtos. Vykdamas pirkimą pagal Įstatymo nuostatas konkurso būdu, galimai būtų atrinktas tiekėjas iš Europos Sąjungos ar NATO valstybės narės, pateikęs ekonomiškai naudingesnę pasiūlymą, tačiau nebūtų apsaugoti šiame pagrindime nurodyti Lietuvos Respublikos esminiai (gyvybiniai) nacionalinio saugumo interesai ir uždaviniai.

Papildomai pažymėtina, kad visos nurodytos karinės įrangos pirkimai atitinka ir formaliuosius SESV 346 straipsnyje nurodytus kriterijus. Šiais pirkimais siekiama įsigyti įrangą yra įtraukta tiek į

1958 m. balandžio 15 d. Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintą ginklų, amunicijos ir karinių medžiagų sąrašą (t. y. patenka į minėto sąrašo 11 punkte numatytą karinės elektroninės įrangos kategoriją), tiek į Bendrąjį karinės įrangos sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1216 „Dėl Bendrojo karinės įrangos sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Bendrasis sąrašas), t. y. pirkimo objektai yra priskirtini karinei įrangai (bepiločiai orlaiviai patenka į Bendrojo sąrašo ML10 dalies c punktą; antidronai patenka į Bendrojo sąrašo ML11 dalies a punktą; optiniai stebėjimo įrenginiai patenka į Bendrojo sąrašo ML 15 dalies d punktą; lazeriniai taikinio žymekliai (taikinio detektoriai) (angl. *laser target designators*) patenka į Bendrojo sąrašo ML5 dalies b punktą).

Pažymėtina, kad įsigytos prekės (karinė įranga) bus naudojamos Ukrainos kariuomenės (būtų tiekiamos kaip parama Ukrainai), Lietuvos kariuomenės išimtinai karinėms reikmėms, todėl pirkimas neturės įtakos ne karinės paskirties prekių Europos Sąjungos bendrajai rinkai. Vertinant, ar dėl Nutarimo projekto negalėtų atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų ne karinės įrangos gamybos rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, pažymėtina, kad SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte reikalaujama užtikrinti, kad šiame punkte numatytos priemonės, kurių imasi valstybė narė, nekenktų tik civiliniams tikslams specialiai skirtų gaminių konkurencijos vidaus rinkoje sąlygoms. Nagrinėjamu atveju Nutarimo projekte numatomos priemonės yra susijusios tik su specialiai karo tikslams skirtais gaminiais, o patys gaminiai (paramos Ukrainai teikimo atveju) bus išvežami iš bendrosios Europos Sąjungos rinkos naudoti karo tikslams į Ukrainos teritoriją, todėl Nutarimo projektu neribojama civiliniams tikslams skirtų gaminių konkurencija.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, įvertinant pirkimo objekto (karinės įrangos) specifiką, viešųjų pirkimų gynybos srityje reglamentavimą nacionaliniu ir Europos Sąjungos teisės lygiu, reiškiamas įsitikinimas, kad tik pagal Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą išimtį įsigyjant karinę įrangą, netaikant Įstatymo reikalavimų, bus sukurti minėtos karinės įrangos kūrimo, gamybos, priežiūros, palaikymo, atsarginių dalių tiekimo ir remonto pajėgumai Lietuvos Respublikoje, vystoma Lietuvoje gaminamos karinės įrangos strateginė autonomija ir tokiu būdu bus apsaugoti esminiai valstybės nacionalinio saugumo interesai – valstybės suverenumas, teritorijos vientisumas ir demokratinė konstitucinė santvarka, taika ir saugi aplinka valstybės raidai bei Lietuvos gynybinės galios užtikrinimas.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės. Priėmus Nutarimo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebus atliekamas.

Nutarimo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, tačiau numatomas reguliavimas taikant SESV 346 straipsnyje įtvirtintą išimtį.

Nutarimo projektas buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Nutarimo projektas yra suderintas su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija ir Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (gavus Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pastabas, patikslintas Nutarimo projektas darbo tvarka suderintas su šiomis institucijomis).

Nutarimo projektą parengė Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento (direktorė Judita Nagienė, tel. +370 5 273 5545, el. p. judita.nagiene@kam.lt) Teisės taikymo ir atstovavimo

skyriaus (vedėjas Sergejus Montvila, tel. +370 5 273 5676, el. p. sergejus.montvila@kam.lt) patarėja Ramunė Švedaitė, tel. +370 5 273 5586, el. p. ramune.svedaite@kam.lt, ir Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos (direktorius Sigitas Dzekunskas, tel. +370 620 83 780, el. p. sigitas.dzekunskas@kam.lt) direktoriaus pavaduotoja Aistė Garunkštytė, tel. +370 640 08 900, el. p. aiste.garunkstyte@kam.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 1 lapas.

Krašto apsaugos ministrė

Dovilė Šakalienė